

TẠP CHÍ

KHOA HỌC XÃ HỘI
MIỀN TRUNG

Central Vietnamese Review of Social Sciences

Số: 03 (88) 2025
ISSN 1859-2635

VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI VÙNG TRUNG BỘ VÀ TÂY NGUYÊN

CVRSS

**Tạp chí Khoa học xã hội
miền Trung**

ISSN 1859 – 2635

TỔNG BIÊN TẬP

TS. Trần Minh Đức

HỘI ĐỒNG BIÊN TẬP

TS. Nguyễn Duy Thụy - Chủ tịch

Viện Khoa học xã hội vùng Trung Bộ và Tây Nguyên

TS. Trần Minh Đức - Phó Chủ tịch

Viện Khoa học xã hội vùng Trung Bộ và Tây Nguyên

TS. Hoàng Hồng Hiệp

Viện Khoa học xã hội vùng Trung Bộ và Tây Nguyên

GS.TS. Nguyễn Hữu Minh

Hội Xã hội học Việt Nam

PGS.TS. Nguyễn Hữu Sơn

Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam

PGS.TS. Nguyễn Hữu Thanh Tâm

EM Normandie Business School – Cộng hòa Pháp

TS. Trần Thị Sáu

Trường Đại học Kinh tế - Đại học Đà Nẵng

TS. Lê Xuân Thông

Viện Khoa học xã hội vùng Trung Bộ và Tây Nguyên

TS. Phạm Thị Xuân Nga

Viện Khoa học xã hội vùng Trung Bộ và Tây Nguyên

TS. Trịnh Thị Thu

Viện Khoa học xã hội vùng Trung Bộ và Tây Nguyên

TS. Phan Thị Sông Thương

Viện Khoa học xã hội vùng Trung Bộ và Tây Nguyên

TS. Nguyễn Thị Thanh Xuyên

Viện Khoa học xã hội vùng Trung Bộ và Tây Nguyên

TS. Lương Tình

Viện Khoa học xã hội vùng Trung Bộ và Tây Nguyên

TS. Lại Thị Vân

Viện Khoa học xã hội vùng Trung Bộ và Tây Nguyên

TS. Trương Thị Hạnh

Viện Khoa học xã hội vùng Trung Bộ và Tây Nguyên

BAN BIÊN TẬP

TS. Nguyễn Vũ Quỳnh Anh

ThS. Châu Ngọc Hoà

ThS. Nguyễn Thị Thanh Thủy

Mục lục

1. Từ địa kinh tế đến địa chính trị: BRI và những ranh giới mong manh trong hợp tác toàn cầu ... 3
Nguyễn Hùng Vương, Đỗ Thị Xuân Hiền
2. Cạnh tranh địa chiến lược giữa EU và Trung Quốc tại tiểu vùng sông Mê Kông..... 13
Đặng Minh Đức
3. Cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung Quốc tại Đông Nam Á giai đoạn 2017 - 2024 dưới góc nhìn của Chủ nghĩa Hiện thực22
Lê Thị Phương Loan, Bạch Thái Hiền
4. Phòng, chống lãng phí trong lĩnh vực kinh tế góp phần đưa đất nước vững bước vào kỷ nguyên mới31
Nguyễn Trung Hậu, Đặng Thu Thủy
5. Đổi mới quản lý nguồn nhân lực khu vực công tại Việt Nam: Thực trạng và đề xuất giải pháp theo hướng quản trị hiện đại.....38
Chữ Đức Hoàng, Đàm Thị Hiền, Bùi Minh Chuyên
6. Phát triển bền vững du lịch vùng biên giới trong bối cảnh mới: Nghiên cứu trường hợp huyện Hướng Hóa, tỉnh Quảng Trị.....47
Hoàng Hồng Hiệp, Tống Thị Hải Hạnh, Nguyễn Thị Thanh Huyền
7. Thành phố Đà Nẵng đẩy mạnh phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số hướng đến kỷ nguyên vươn mình của dân tộc Việt Nam57
Nguyễn Dũng Anh
8. Nghiên cứu tác động của việc thực thi trách nhiệm xã hội đến sự gắn kết công việc của nhân viên tại các cơ sở lưu trú cao cấp ở Khánh Hòa66
Lê Trần Phúc, Đoàn Nguyễn Khánh Trân, Huỳnh Cát Duyên
9. Mô hình tích hợp du lịch sinh thái và nông nghiệp hữu cơ tại Hội An: Tiềm năng và giải pháp phát triển bền vững.....77
Võ Hữu Hòa
10. Phân tích ý định hành vi chia sẻ tri thức – Trường hợp đội ngũ giảng viên thuộc Đại học Đà Nẵng 84
Phạm Quang Tín, Nguyễn Thị Thanh Nhân, Phanith Silavy
11. Nhận diện loại hình, mức độ xung đột xã hội trong lĩnh vực kinh tế trên địa bàn vùng ven biển tỉnh Quảng Ngãi.....93
Châu Ngọc Hòe, Nguyễn Hoàng Yến
12. Phát huy Bài Chòi trong không gian đô thị Nam Trung Bộ..... 101
Nguyễn Thị Thanh Xuyên
13. Vai trò của Phật giáo Đà Nẵng (xứ Quảng) trong đời sống xã hội giai đoạn thế kỉ XVII - XIX109
Lê Xuân Thông
14. Dấu tích thời đại đá cũ tại lưu vực sông Krông Nô, tỉnh Đắk Nông..... 119
Vũ Tiến Đức
15. Tái cấu trúc giá trị di sản nhà dài truyền thống của người Ê Đê phục vụ phát triển du lịch ở tỉnh Đắk Lắk..... 130
Nguyễn Văn Mạnh, Nguyễn Vũ Minh
16. Câu quan hệ so sánh trong sử thi Đăm Săn và sử thi Xing Nhã..... 137
Phạm Thị Xuân Nga
17. Khai thác văn hóa Chăm để phát triển du lịch: Trường hợp các homestay ở Ninh Phước - Ninh Thuận .. 144
Châu Nữ Hoàng Yến, Đồng Thành Danh

Contents

1. From geoeconomics to geopolitics: the BRI and the fragile boundaries of global cooperation	3
<i>Nguyen Hung Vuong, Do Thi Xuan Hien</i>	
2. Geostrategic competition between the EU and China in the Greater Mekong subregion.....	13
<i>Dang Minh Duc</i>	
3. U.S. - China Strategic Competition in Southeast Asia during 2017 – 2024 from a Realist Perspective.....	22
<i>Le Thi Phuong Loan, Bach Thai Hien</i>	
4. Preventing economic waste to boost Vietnam's strong advancement into a new era.....	31
<i>Nguyen Trung Hau, Dang Thu Thuy</i>	
5. Innovating public sector human resource management in Vietnam: Current situation and policy recommendations towards modern governance	38
<i>Chu Duc Hoang, Dam Thi Hien, Bui Minh Chuyen</i>	
6. Sustainable tourism development in Quảng Trị's border region in the new context: A case study of the former Hướng Hóa district.....	47
<i>Hoang Hong Hiep, Tong Thi Hai Hanh, Nguyen Thi Thanh Huyen</i>	
7. Đà Nẵng city's promotion of the development of science, technology, innovation, and digital transformation towards the Era of Nation's Rise.....	57
<i>Nguyen Dung Anh</i>	
8. Examining the Impact of implementing Corporate Social Responsibility on Employee Work Engagement in Luxury Accommodations in Khánh Hòa.....	66
<i>Le Tran Phuc, Doan Nguyen Khanh Tran, Huynh Cat Duyen</i>	
9. The integrated model of ecotourism and organic agriculture in Hoi An: Potentials and sustainable development solutions.....	77
<i>Vo Huu Hoa</i>	
10. An analysis of the knowledge sharing behavioral intentions: A case study of lecturers at the University of Danang.....	84
<i>Pham Quang Tin, Nguyen Thi Thanh Nhan, Phanith Silavy</i>	
11. Identifying Types and Levels of Social Conflict in the Economic Sector: Evidence from the Coastal Areas of Quang Ngai Province	93
<i>Chau Ngoc Hoe, Nguyen Hoang Yen</i>	
12. Promoting Bài Chòi in the urban contexts of the South Central Coast Region.....	101
<i>Nguyen Thi Thanh Xuyen</i>	
13. The Role of Buddhism in Da Nang (the Quang Region) in Social Life in the 17th–19th centuries.....	109
<i>Le Xuan Thong</i>	
14. Paleolithic Vestiges in the Krông Nô River Basin, Đắk Nông Province	119
<i>Vu Tien Duc</i>	
15. Restructuring the Heritage Value of the Ê Đê's Traditional Longhouses for Tourism Development in Đắk Lắk Province	130
<i>Nguyen Van Manh, Nguyen Vu Minh</i>	
16. Comparative relative sentences in the epics of Đăm Săn and Xing Nhã.....	137
<i>Pham Thi Xuan Nga</i>	
17. Exploiting Chăm culture for tourism development: The case of homestays in Ninh Phước - Ninh Thuận.....	144
<i>Chau Nu Hoang Yen, Dong Thanh Danh</i>	

Khai thác văn hóa Chăm để phát triển du lịch: Trường hợp các homestay ở Ninh Phước - Ninh Thuận

Châu Nữ Hoàng Yến

Công ty du lịch TG TOURS

Đồng Thành Danh

Trung tâm Bảo tồn Di sản Văn hóa tỉnh Khánh Hòa

Email liên hệ: yenchau1101@gmail.com

Tóm tắt: Homestay đang là loại hình du lịch phát triển ở nhiều nước trên thế giới và ở nhiều địa phương tại Việt Nam. Đây là loại hình vừa giúp bảo tồn, quảng bá các giá trị văn hóa tốt đẹp của dân tộc, vừa giúp phát triển kinh tế cộng đồng địa phương. Với tài nguyên du lịch văn hóa Chăm đặc sắc, huyện Ninh Phước đã phát triển du lịch homestay trải nghiệm văn hóa Chăm. Tuy nhiên, các homestay này chưa thật sự đạt được hiệu quả như mong muốn ban đầu. Bằng phương pháp thu thập và đối chiếu dữ liệu, tiến hành khảo sát, phỏng vấn và đi thực địa, bài nghiên cứu phân tích thực trạng và đưa ra một số giải pháp phát triển du lịch homestay ở khu vực huyện Ninh Phước, tỉnh Ninh Thuận.

Từ khóa: Văn hóa Chăm, phát triển du lịch, homestay, Ninh Phước.

Exploiting Chăm culture for tourism development: The case of homestays in Ninh Phước - Ninh Thuận

Abstract: Homestay tourism is a growing form of tourism in many countries around the world as well as in various localities across Vietnam. This model not only helps preserve and promote the nation's cultural values but also contributes to the development of local communities' economy. With its distinctive Chăm cultural resources, Ninh Phước district has developed homestay tourism that offers authentic Chăm cultural experiences. However, these homestays have not yet fully achieved the expected outcomes. Using methods such as data collection and comparison, surveys, interviews, and field trips, this study analyzes the current situation of homestay tourism and proposes several solutions for its development in Ninh Phước district, Ninh Thuận Province.

Keywords: Chăm culture, tourism development, homestay, Ninh Phước district.

Ngày nhận bài: 11/3/2025; **Ngày phản biện:** 17/3/2025; **Ngày duyệt đăng:** 20/5/2025

1. Đặt vấn đề

Cùng với quá trình hội nhập và phát triển kinh tế, có rất nhiều luồng văn hóa mới du nhập vào các vùng dân tộc thiểu số nói riêng và của đất nước nói chung, có nguy cơ làm phai nhạt các giá trị truyền thống. Vì vậy, việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của mỗi dân tộc là việc làm cần thiết và cấp bách cần được thực hiện. Dân tộc Chăm là một trong những dân tộc bản địa ở Việt Nam. Người Chăm đã xây dựng một nền văn hóa đặc sắc, vẫn còn được lưu giữ đến ngày nay, đặc biệt là ở Ninh Thuận. Chính quyền tỉnh Ninh Thuận đã có nhiều nỗ lực để giúp cộng đồng Chăm vừa bảo tồn, lan tỏa văn hóa vừa phát triển kinh tế một cách bền vững. Và loại hình homestay chính là một trong những cách hữu hiệu nhất để giúp giải quyết vấn đề này.

Loại hình du lịch homestay là loại hình mà mục đích chính trong chuyến đi của khách du lịch là được ở nhà dân bản địa để thông qua đó tìm hiểu, khám phá những nét độc đáo của đời sống người dân địa phương (Phạm Xuân Hậu, Huỳnh Diệp Trâm Anh, 2021). Do đó du lịch homestay không chỉ mang đến cho cộng đồng dân tộc thiểu số cơ hội kiếm sống và chia sẻ bản sắc dân tộc của mình mà còn giúp họ truyền lại truyền thống cho thế hệ tiếp theo (Đỗ Thị Thu Hà, Đặng Thị Thái Hà, 2022). Như vậy, homestay không chỉ là nơi cung cấp dịch vụ lưu trú cho khách du lịch mà còn là một phương thức hiệu quả để bảo tồn và quảng bá những giá trị văn hóa truyền thống của địa phương, của dân tộc. Trong những năm gần đây, trên địa bàn huyện Ninh Phước đã có nhiều homestay mang sắc thái văn hóa Chăm được xây dựng và đưa vào hoạt động. Tuy nhiên, việc khai thác văn hóa Chăm để thu hút khách du lịch ở các homestay này còn nhiều vấn đề bất cập. Trong phạm vi của bài nghiên cứu, chúng tôi tập trung vào phân tích thực trạng và gợi ý một số giải pháp để loại hình du lịch homestay phát huy tốt chức năng của mình.

2. Phương pháp nghiên cứu

Thu thập và phân tích tài liệu thứ cấp: Trước tiên để thực hiện nghiên cứu này, chúng tôi đã tổng hợp những nguồn tài liệu thứ cấp có liên quan đến loại hình du lịch homestay. Sau đó sắp xếp, xử lý tài liệu theo một cách có hệ thống, phân tích các nội dung có chọn lọc và phù hợp với đề tài. Đây là các tài liệu cơ bản có giá trị để chúng tôi tham khảo trước khi tiến hành tìm các dữ liệu sơ cấp.

Thu thập và xử lý dữ liệu sơ cấp: Thu thập dữ liệu bằng bảng hỏi, với đối tượng khảo sát là du khách. Số lượng khảo sát là 126 du khách được chọn ngẫu nhiên ở các homestay tại Ninh Phước và được thực hiện từ tháng 04.2024 đến tháng 02.2025. Mục đích chính của khảo sát là tìm hiểu mức độ hài lòng và cách tiếp cận các thông tin về homestay của du khách; Thu thập dữ liệu bằng phỏng vấn trực tiếp với đối tượng phỏng vấn là các chủ homestay, các đơn vị quản lý, cộng đồng địa phương và một số công ty du lịch đang hoạt động trên địa bàn. Mục đích của các cuộc phỏng vấn là thu thập các thông tin về quan điểm, ý kiến và suy nghĩ của các bên liên quan đến loại hình du lịch homestay ở huyện Ninh Phước.

Thu thập dữ liệu bằng khảo sát thực địa: chúng tôi tiến hành quan sát tham dự tại tất cả các homestay trải nghiệm văn hóa Chăm ở Ninh Phước để tổng hợp những thông tin thực tế về tình hình hoạt động và cơ sở vật chất của các homestay.

Các dữ liệu sau khi thu thập được xử lý và phân tích. Phương pháp này giúp chúng tôi có những thông tin thực tế để đối chiếu, bổ sung cho các thông tin trong tài liệu thứ cấp. Trên cơ sở đó, chúng tôi xác định được thực trạng của các homestay và đưa ra giải pháp để phát triển.

3. Tình hình khai thác văn hóa Chăm để phát triển du lịch homestay ở huyện Ninh Phước

3.1. Tiềm năng phát triển du lịch homestay ở huyện Ninh Phước

Việt Nam với 54 dân tộc là đất nước có nguồn tài nguyên văn hóa vô cùng phong phú. Quyết định số 147/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt “Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2030” đề cập việc cần chú trọng phát triển du lịch văn hóa, gắn phát triển du lịch với bảo tồn, phát huy giá trị di sản và bản sắc văn hóa dân tộc (Thủ tướng Chính phủ, 2020). Homestay với vai trò là một hình thức du lịch văn hóa và cộng đồng, có một giá trị quan trọng trong việc quảng bá văn hóa địa phương (Đỗ Thị Thu Hà, Đặng Thị Thái Hà, 2022). Thông qua việc du khách cùng ăn, cùng ở, cùng trải nghiệm cuộc sống với chủ nhà và cộng đồng, homestay góp phần lan tỏa và bảo tồn các giá trị văn hóa của địa phương, của dân tộc.

Ninh Phước là huyện có tài nguyên du lịch văn hóa rất lớn vì có đồng đồng bào dân tộc Chăm sinh sống. Toàn huyện có khoảng 49.729 người Chăm, chiếm gần 30,59% dân số toàn huyện (Ủy ban nhân dân huyện Ninh Phước, 2022). Nơi đây lưu giữ đậm sâu các giá trị văn hóa đặc trưng, đặc sắc của dân tộc Chăm. Từ rất xa xưa, người Chăm đã cư trú ở đây và ngày nay trên địa bàn huyện Ninh Phước có đầy đủ 2 nhóm cộng đồng tiêu biểu của người Chăm, đó là cộng đồng Chăm Bani (Chăm Awal), Chăm Balamôn (Chăm Ahier) với hệ thống đền tháp, lễ hội, nghề thuật, ẩm thực, trang phục và đời sống sinh hoạt:

- Hệ thống đền tháp, thánh đường:

Di tích tháp Po Rome: hiện đang còn tồn tại tại làng Hậu Sanh, xã Phước Hữu của huyện Ninh Phước. Đây là một trong những tháp được xây dựng cuối cùng của người Chăm. Ngôi tháp không phải thờ thần như phần lớn các tháp Chăm khác mà là thờ vị vua Po Rome, một trong những vị vua được người Chăm hóa thần.

Thánh đường 3 thôn Phú Nhuận, Thành Tín, Tuấn Tú: với lối kiến trúc độc đáo, nơi đây thể hiện rõ phong tục, tập quán và đời sống tín ngưỡng tôn giáo của người Chăm Bani.

- Hệ thống làng nghề:

Làng gốm cổ Bàu Trúc: là một trong những làng gốm cổ nhất ở Đông Nam Á, nay thuộc thị trấn Phước Dân, huyện Ninh Phước. Nơi đây nổi tiếng với các sản phẩm gốm thủ công và kỹ thuật nung gốm độc đáo, mang đậm nét văn hóa Chăm.

Làng dệt thổ cẩm Mỹ Nghiệp: là một trong những làng Chăm cổ, nổi tiếng với nghề truyền thống dệt thổ cẩm đã tồn tại hàng trăm năm qua. Nghề dệt thổ cẩm ở Mỹ Nghiệp đã trở thành biểu tượng rực rỡ của văn hóa Chăm trong quá khứ.

- Hệ thống lễ hội lớn:

Lễ hội Kate: được tổ chức tại các đền tháp Po Klaung Garai và Po Rome, bắt đầu từ ngày 01/07 theo lịch Chăm (thường sẽ rơi vào cuối tháng 09, 10 dương lịch). Đây là một trong những lễ hội truyền thống lớn nhất của người Chăm Balamôn (Chăm Ahier).

Lễ hội Ramuwan: là sự kiện quan trọng nhất trong năm của đồng bào Chăm Bàni và Islam. Lễ hội cũng là dịp để con cháu, những người còn sống tưởng nhớ đến tổ tiên, ông bà, những người đã mất, cầu nguyện cho sức khỏe, may mắn và tài lộc.

Lễ hội Rija Nagar: có nghĩa là lễ hội của xứ sở (Rija: lễ, Nagar: xứ sở). Đây là lễ hội truyền thống diễn ra đầu năm theo lịch của người Chăm và là lễ hội mà cả người Chăm Bàni và Chăm Bàlamôn đều tổ chức để cầu cho mùa màng tươi tốt, mưa thuận gió hòa, xóm làng bình yên.

Đồng thời, với vị trí thuận lợi, từ Ninh Phước có thể dễ dàng đi tới các điểm tham quan mang dấu ấn văn hóa Chăm ở các địa bàn khác của Ninh Thuận như Tháp Po Klaung Garai ở thị xã Phan Rang - Tháp Chàm; Tháp Hoà Lai (còn gọi là Ba Tháp) ở huyện Thuận Bắc... Như vậy, huyện Ninh Phước - nơi lưu giữ những dấu ấn sâu đậm của văn hóa Chăm, có đủ điều kiện để phát triển loại hình du lịch homestay và nơi đây sẽ trở thành một địa điểm du lịch văn hóa Chăm đặc sắc, riêng biệt nếu biết khai thác và tận dụng tốt các lợi thế của mình.

3.2. Thực trạng của các homestay khai thác văn hóa Chăm ở huyện Ninh Phước

Ở Việt Nam, loại hình lưu trú homestay xuất hiện từ khi Việt Nam có chủ trương mở cửa đón khách du lịch quốc tế. Theo Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch Việt Nam, homestay (Nhà ở có phòng cho khách du lịch thuê) là nơi sinh sống của người sở hữu hoặc sử dụng hợp pháp trong thời gian cho thuê lưu trú du lịch, có trang thiết bị, tiện nghi cho khách du lịch thuê lưu trú, có thể có dịch vụ khác theo khả năng đáp ứng của chủ nhà (Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, 2008). Cụ thể, Điều 21 Nghị định 168/2017/NĐ-CP quy định chi tiết một số điều của Luật Du lịch nêu homestay được coi là nhà ở có khu vực bố trí trang thiết bị, tiện nghi cho khách du lịch thuê lưu trú, khách cùng sinh hoạt với gia đình chủ nhà (Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, 2017).

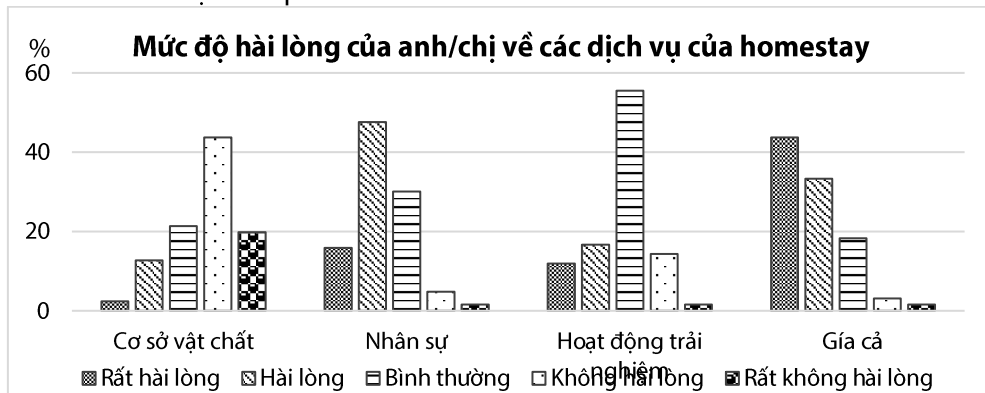
Hình 1. Một số hình ảnh về homestay trải nghiệm văn hóa Chăm ở Ninh Phước - Ninh Thuận (từ trái qua: Nhà sinh hoạt du lịch cộng đồng Chăm Bầu Trúc, Khu du lịch sinh thái Sen Caraih, Inra Champa homestay và Khánh Ly farmstay)

(Nguồn: Internet)

Nhiều nghiên cứu trong nước đã nghiên cứu các yếu tố ảnh hưởng đến sự phát triển của loại hình du lịch homestay. Trong bài nghiên cứu về sự hài lòng và không hài lòng của khách với trải nghiệm homestay ở Bến Tre, Tuyen Dai Quang và cộng sự (2024) đã đưa ra sáu yếu tố chính góp phần vào sự hài lòng của khách du lịch, đó là chủ nhà, cơ sở vật chất, ẩm thực, vị trí, các dịch vụ khác và giá cả. Nghiên cứu các nhân tố ảnh hưởng đến sự hài lòng của du khách đối với dịch vụ homestay tại Hội An thì Đỗ Minh Nguyễn (2017) lại nhận định có 5 nhân tố ảnh hưởng đến sự hài lòng của khách đối với chất lượng dịch vụ homestay là sự tin tưởng, sự đáp ứng, sự đảm bảo, sự cảm thông và sự hữu hình. Trong bài nghiên cứu sự lựa chọn của du khách đối với homestay ở Tiền Giang, Nguyễn Thanh Vượng (2014) cho rằng có 7 nhân tố ảnh hưởng đến sự hài lòng đối

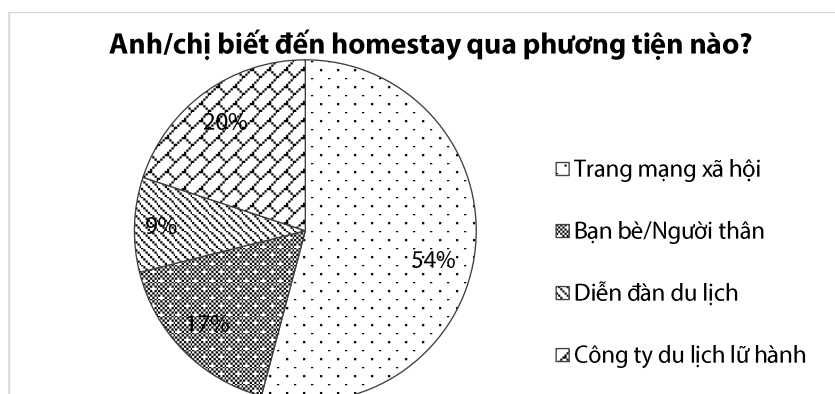
với dịch vụ du lịch homestay là an ninh trật tự, an toàn, dễ tiếp cận, chất lượng phục vụ, quản lý homestay, cơ sở vật chất và môi trường của homestay. Khi nghiên cứu các yếu tố tác động đến ý định lựa chọn homestay làm nơi cư trú khi đi du lịch của người dân thành phố Hồ Chí Minh, tác giả Nguyễn Ngọc Thúc và Nguyễn Thị Phương Trinh (2021) đều đánh giá các yếu tố như phương tiện hữu hình, thái độ, động lực, quảng cáo, tính kinh tế là những yếu tố tác động đến ý định lựa chọn homestay của du khách, trong đó yếu tố quảng cáo được đánh giá có tác động mạnh nhất.

Từ năm 2017, homestay trải nghiệm văn hóa Chăm ở huyện Ninh Phước đã được manh nha và đến năm 2018 bắt đầu phát triển. Tuy nhiên, tình hình hoạt động của các homestay chưa phát triển tương xứng với tiềm năng của huyện Ninh Phước. Để tìm hiểu rõ hơn về nhu cầu khách hàng, chúng tôi đã tiến hành khảo sát mức độ hài lòng và cách tiếp cận của du khách về loại hình homestay ở Ninh Phước. Theo đó, chúng tôi tiến hành phát bảng hỏi 126 du khách được chọn ngẫu nhiên và thu được kết quả như Hình 2 và Hình 3:

Hình 2: Mức độ hài lòng của du khách về các dịch vụ của homestay trải nghiệm văn hóa Chăm ở Ninh Phước (đơn vị tính %)

(Nguồn: Khảo sát của tác giả)

Hình 3: Nguồn thông tin về homestay mà du khách tiếp cận (đơn vị tính %)

(Nguồn: Khảo sát của tác giả)

Cùng với quá trình đi thực địa và phỏng vấn, chúng tôi nhận thấy các homestay trải nghiệm văn hóa Chăm có những đặc điểm sau:

- Các homestay trải nghiệm văn hóa Chăm ở Ninh Thuận thường được xây theo hai phong cách: kiểu truyền thống (nhà tranh vách đất) và kiểu hiện đại (kiểu nhà hiện đại hiện nay) (Vạn Quang Vỹ, 2024). Các homestay vốn là nhà ở của chủ nhà được xây dựng theo kiểu nhà phổ biến ở địa phương và sau đó chủ nhà tận dụng làm cơ sở lưu trú homestay như Mỹ Tiên homestay, Champa Phan Rang homestay, Bầu Trúc homestay. Các homestay được xây dựng theo lối nhà tranh vách đất, với mục đích làm dịch vụ homestay ngay từ đầu, có thể kể đến như Inra Champa homestay, Khánh Ly farmstay... Nhìn chung, cơ sở vật chất của các homestay còn sơ sài, chưa được đầu tư kỹ lưỡng và còn thiếu nhiều trang thiết bị, vật dụng cho du khách. Riêng nhà sinh hoạt du lịch cộng đồng Chăm Bầu Trúc được xây dựng dựa vào nguồn tài trợ của Chính phủ Ấn Độ với

kiểu thiết kế cụm nhà ở của một gia đình truyền thống Chăm thì được trang bị đầy đủ thiết bị của dịch vụ lưu trú theo tiêu chuẩn quốc gia của Chính phủ Việt Nam (TCVN 7800:2017).

- Hiện nay mức độ phát triển homestay trải nghiệm văn hóa Chăm vẫn còn khá yếu và số lượng homestay hiện có vẫn chưa nhiều. Lượng khách đến cư trú cũng thưa thớt và chưa mang lại hiệu quả kinh tế như mong đợi. Sự liên kết giữa các cơ sở lưu trú homestay và các công ty lữ hành và các điểm tham quan trong tỉnh còn ít và mờ nhạt nên chưa tạo ra những sản phẩm, chương trình du lịch hấp dẫn để giữ chân du khách.

- Chủ các homestay đều là người Chăm. Họ là những người có tâm huyết với việc bảo tồn văn hóa Chăm và có mong muốn mạnh mẽ trong việc lan tỏa những giá trị văn hóa tốt đẹp của người Chăm đến du khách. Từ khi các dịch vụ homestay phát triển, mức độ quan tâm đến du lịch và các di sản văn hóa của cộng đồng địa phương được nâng cao hơn. Tuy nhiên, đa số nhân sự tham gia kinh doanh homestay chưa có nhiều kinh nghiệm và kiến thức, kỹ năng trong khai thác du lịch. Người dân ở đây chưa được tập huấn về du lịch một cách bài bản. Họ chủ yếu làm theo tự phát, mạnh ai nấy làm, chưa có sự liên kết và chưa tạo thành một hệ sinh thái homestay trải nghiệm văn hóa Chăm một cách chuyên nghiệp.

- Ở Ninh Thuận, phát triển du lịch được xác định là một trong những nội dung chủ yếu trong chiến lược phát triển kinh tế của tỉnh, trong đó phát triển du lịch văn hóa Chăm đóng một vai trò hết sức quan trọng. Vì thế, thời gian qua, chính quyền địa phương đã thực hiện các hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị các di tích và làng nghề của người Chăm nhằm phát triển du lịch tỉnh (Quảng Đại Tuyên, 2019). Nhưng nhìn chung, các cấp chính quyền chưa có quy hoạch tổng thể. Công tác xúc tiến, quảng bá đã thực hiện nhưng hiệu quả chưa cao.

Như vậy, với sự hỗ trợ từ các cấp chính quyền và dưới sự tác động chung của xu hướng phát triển, thời gian qua loại hình homestay trải nghiệm văn hóa Chăm đã thu hút được sự chú ý của các du khách trong và ngoài nước. Tuy nhiên, homestay ở đây chưa đáp ứng đủ yếu tố trải nghiệm văn hóa Chăm cho du khách. Các hoạt động và sản phẩm du lịch chưa có sự liên kết nên hơi nhàm chán và đơn điệu. Cộng đồng địa phương còn thiếu kiến thức và kỹ năng trong kinh doanh du lịch.

4. Giải pháp phát triển loại hình du lịch homestay trải nghiệm văn hóa Chăm ở huyện Ninh Phước

Từ kết quả nghiên cứu trên, chúng tôi tổng hợp các yếu tố ảnh hưởng nhiều đến sự phát triển du lịch homestay trải nghiệm văn hóa Chăm là: cơ sở vật chất (gồm các trang thiết bị trang trí trong phòng, phong cảnh xung quanh, vị trí địa lý...), nhân sự (gồm chủ và nhân viên homestay, cộng đồng địa phương); các hoạt động trải nghiệm và yếu tố quảng cáo. Như vậy muốn du lịch homestay ở Ninh Phước phát triển cần chú ý cải thiện những yếu tố sau:

Thứ nhất, yếu tố cơ sở vật chất (hay còn gọi là phương tiện hữu hình): có thể hiểu là bao gồm tất cả các yếu tố như vị trí địa lý, thiết kế phong cảnh, cơ sở thiết bị... của homestay. Du lịch homestay là loại hình mà du khách sẽ dành nhiều thời gian để trải nghiệm đời sống và văn hóa tại địa điểm cư trú nên yếu tố phương tiện hữu hình cực kỳ quan trọng. Không gian homestay thích hợp, an toàn và vệ sinh đảm bảo là những điều cần thiết phải có ở cơ sở kinh doanh du lịch homestay (Nguyễn Thanh Tùng, Trương Trí Thông, 2019). Hiện tại, các homestay trải nghiệm văn hóa Chăm ở Ninh Phước chủ yếu được xây dựng tự phát, chưa thực sự đầu tư về thiết kế nội thất cũng như phong cảnh; các thiết bị vật dụng trong phòng vẫn chưa được chỉnh chu nên chưa mang lại cảm giác hài lòng cho du khách. Vì thế, việc nâng cấp các yếu tố thuộc về phương tiện hữu hình là điều thực sự cần thiết để mang lại trải nghiệm thú vị, hài lòng cho du khách. Muốn làm được điều này, thiết nghĩ cần có các chính sách hỗ trợ về tài chính, nguồn vốn của các cấp chính quyền và sự đầu tư bài bản của các chủ homestay. Thiết kế của các homestay cần được thực hiện với sự tham vấn ý kiến của các nhà nghiên cứu lịch sử văn hóa Chăm và được xây dựng với đội ngũ kiến trúc và kỹ sư có tay nghề.

Thứ hai, yếu tố nguồn nhân lực: du lịch homestay tạo cơ hội để du khách trực tiếp ăn, ở và sinh hoạt cùng với chủ nhà, cùng với cộng đồng địa phương. Đây cũng là loại hình giúp chủ nhà và cộng đồng địa phương có cơ hội giới thiệu và quảng bá những giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của cộng đồng, vì thế vai trò của cộng đồng địa phương mà đặc biệt là chủ nhà rất quan trọng. Họ

đóng vai trò như người hướng dẫn viên tại điểm, là những người hướng dẫn du khách ăn, ở, sinh hoạt và tham gia hoạt động tại địa phương. Một gia đình, một cộng đồng thân thiện, nhiệt tình, mến khách sẽ gây thiện cảm cho du khách, tạo ấn tượng và sự lưu luyến để du khách quay lại (Nguyễn Thị Thanh Hào và cộng sự, 2021). Thực tế cho thấy rằng, ở các homestay của Ninh Phước, cộng đồng địa phương và chủ nhà đều là những con người hiếu khách và thân thiện. Tuy nhiên, họ không được trang bị kiến thức và kỹ năng cũng như trình độ ngoại ngữ để có thể truyền đạt một cách hiệu quả những giá trị đặc sắc trong sinh hoạt và văn hóa của người Chăm đến với du khách, dẫn đến sự trải nghiệm văn hóa của du khách khi đến homestay chưa được thỏa mãn. Chính vì vậy, công tác tập huấn làm du lịch cho người dân địa phương và chủ homestay cần được chú trọng đặc biệt. Điều này cần sự đồng thuận rất lớn giữa chính quyền địa phương, người dân và các công ty, tổ chức du lịch. Địa phương cần tổ chức các lớp tập huấn vừa và nhỏ, đi sâu vào từng đối tượng làm du lịch ở địa phương, giúp họ trang bị những kiến thức và kỹ năng làm du lịch. Đồng thời, trang bị cho họ những kiến thức chuẩn liên quan đến lịch sử, văn hóa Chăm giúp họ truyền tải sinh động, chân thực về các giá trị lịch sử văn hóa Chăm đến với du khách.

Thứ ba, hoạt động trải nghiệm: Văn hóa Chăm in đậm trên vùng đất huyện Ninh Phước. Nơi đây chứa đựng kho tàng văn hóa đồ sộ của người Chăm. Vì vậy, homestay trải nghiệm văn hóa Chăm là một loại hình độc đáo, riêng biệt, có sức hút thật sự với những du khách yêu thích văn hóa. Đại đa số du khách đến với homestay là muốn trải nghiệm văn hóa, muốn hòa mình vào nhịp sinh hoạt và đời sống của cộng đồng Chăm nơi đây. Thời gian qua, các homestay ở Ninh Phước đã làm khá tốt các hoạt động trải nghiệm văn hóa Chăm như: trải nghiệm ẩm thực Chăm, văn nghệ dân gian Chăm, các nghề truyền thống của người Chăm... Tuy nhiên, các hoạt động này còn mang tính manh mún, chưa chuyên nghiệp, chưa làm cho du khách cảm nhận được nét đẹp, nét hay của văn hóa Chăm. Cho nên, muốn các hoạt động trải nghiệm này thực sự thu hút và truyền tải được ý nghĩa văn hóa tốt đẹp của người Chăm thì cần phải có sự tổ chức một cách chuyên nghiệp và có sự liên kết với các nghệ nhân một cách bài bản. Về ẩm thực, các món ăn truyền thống của người Chăm cần được chuẩn bị nguyên liệu cẩn thận và thực hiện đúng với cách nấu của người Chăm để giới thiệu và hướng dẫn du khách cùng tham gia vào quá trình nấu nướng. Về các chương trình văn nghệ, cần liên hệ và có hợp đồng rõ ràng với các đội văn nghệ dân gian, các nghệ nhân địa phương để mang đến du khách những tiết mục đặc sắc, mang đậm dấu ấn người Chăm. Về các hoạt động tham quan làng nghề, thực hành tại các làng nghề, cần có sự phối hợp nhịp nhàng với các chủ cơ sở để trải nghiệm của du khách là chân thật và gần gũi. Bên cạnh đó, các homestay cũng cần phải luôn sáng tạo và làm phong phú các hoạt động trải nghiệm để giới thiệu với du khách. Ví dụ như tổ chức các tour nhỏ tham quan các di tích cổ của người Chăm trên địa bàn, tổ chức các buổi sinh hoạt kể chuyện về các câu chuyện cổ của người Chăm...

Thứ tư, yếu tố quảng cáo: theo như kết quả khảo sát, chúng tôi nhận ra rằng các thông tin về homestay ở Ninh Phước rất hạn chế và khó tiếp cận với du khách. Phần lớn du khách biết đến homestay thông qua các trang mạng xã hội, nhưng hình ảnh và thông tin cũng rất sơ sài và chưa thu hút. Vì vậy, cần có một chiến lược quảng bá hình ảnh du lịch homestay một cách bài bản. Một chiến lược quảng bá bài bản cần có sự kết hợp của ngành du lịch địa phương, công ty du lịch và cộng đồng tham gia tổ chức du lịch (Nguyễn Quốc Nghi, 2013). Hình ảnh và thông tin cần phải được đăng tải một cách chuyên nghiệp và mang tính định kỳ. Cùng với đó, cần phải xác định đối tượng và nguồn khách du lịch tiềm năng để từ đó điều hướng quảng cáo tiếp cận các đối tượng và nguồn khách đó. Phương tiện quảng cáo cũng cần được mở rộng từ các phương tiện thông tin đại chúng như truyền hình, báo điện tử, tạp chí du lịch, diễn đàn du lịch đến các website đặt phòng online, tờ rơi và đặc biệt là các trang mạng xã hội... (Nguyễn Ngọc Minh và cộng sự, 2019).

5. Kết luận:

Ninh Phước, với vị trí địa lý thuận lợi và nguồn tài nguyên văn hóa Chăm đặc sắc, hoàn toàn có khả năng trở thành một điểm du lịch văn hóa Chăm nổi bật. Thêm vào đó, với đà phát triển du lịch trong những năm qua đã tạo tiền đề kinh nghiệm và làn sóng làm du lịch trong cộng đồng. Đó là những mặt thuận lợi để Ninh Phước có thể tiếp tục phát huy thế mạnh của mình và tạo ra những sản phẩm du lịch độc đáo, mới lạ để thu hút và níu chân du khách.

Với những khó khăn và thách thức trước mắt, homestay trải nghiệm văn hóa Chăm ở Ninh Phước cần có sự chung tay của “3 nhà” là nhà dân, nhà nước và nhà doanh nghiệp để phát triển ổn định và mang lại nguồn thu nhập cho cộng đồng địa phương cũng như bảo tồn và lan tỏa được những giá trị văn hóa đặc sắc của dân tộc Chăm. Thông qua những phân tích và giải pháp được đề xuất trong bài viết, chúng tôi hy vọng có thể đóng góp một phần nhỏ trong việc củng cố và phát triển loại hình du lịch homestay trải nghiệm văn hóa Chăm tại vùng đất có nhiều dân tộc Chăm sinh sống này.

Tài liệu tham khảo

Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch. (2008). *Thông tư số 88/2008/TT-BVHTTDL về Hướng dẫn thực hiện Nghị định số 92/2007/NĐ-CP ngày 01 tháng 6 năm 2007 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Du lịch về lưu trú du lịch*. Truy xuất tại: <https://thuvienphapluat.vn>, ngày 03/04/2025.

Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. (2017). *Nghị định 168/2017/NĐ-CP quy định chi tiết một số điều của Luật Du lịch*. Truy xuất tại: <https://thuvienphapluat.vn>, ngày 03/04/2025.

Thủ tướng Chính phủ Việt Nam. (2020). *Quyết định số 147/QĐ-TTg về Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2030*. Truy xuất tại: <https://thuvienphapluat.vn>, ngày 04/03/2025.

Ủy ban nhân dân huyện Ninh Phước. (2022). *Số liệu cơ bản huyện Ninh Phước (đến tháng 04/2022)*. Truy xuất tại: <https://ninhphuoc.ninhthuan.gov.vn>, ngày 15/04/2022.

Đỗ Minh Nguyễn. (2017). *Nghiên cứu các nhân tố ảnh hưởng đến sự hài lòng của du khách đối với dịch vụ homestay tại thành phố Hội An*. Luận văn Thạc sĩ, Đại học Đà Nẵng, tr. 45 - 54.

Đỗ Thị Thu Hà, Đặng Thị Thái Hà. (2022). The role of homestay tourism in promoting local culture and providing sustainable community development for ethnic minorities in Thai Nguyen: A case study of Noong homestay management. *TNU Journal of Science and Technology*, 228 (03), tr. 03 - 12.

Nguyễn Ngọc Minh, Bùi Văn Sáu, Dương Thanh Xuân. (2019). Phát triển loại hình loại hình du lịch homestay tại thành phố Cần Thơ. *Tạp chí Nghiên cứu khoa học và Phát triển kinh tế Trường Đại học Tây Đô*, số Chuyên đề, tr. 175 - 187.

Nguyễn Ngọc Thúc, Nguyễn Thị Phương Trinh. (2021). Các yếu tố tác động đến ý định lựa chọn homestay làm nơi cư trú khi đi du lịch của người dân thành phố Hồ Chí Minh. *Tạp chí khoa học và công nghệ, Trường Đại học Công nghiệp TP. HCM*, số 54, tr. 58 - 66.

Nguyễn Quốc Nghi. (2013). Giải pháp phát triển du lịch homestay tại các cù lao ở khu vực đồng bằng sông Cửu Long. *Tạp chí Khoa học Trường Đại học Cần Thơ*, phần D, số 27, Tr. 11 - 16.

Nguyễn Thanh Tùng, Trương Trí Thông. (2019). Nghiên cứu phát triển du lịch homestay vùng ven biển huyện An Biên, tỉnh Kiên Giang. *Tạp chí Khoa học trường Đại học Cần Thơ*, tập 55, số 4C, tr. 101 - 112.

Nguyễn Thanh Vương. (2014). Sự lựa chọn của du khách đối với du lịch homestay ở Tiền Giang. *Journal of Economy and forecast review*, (8), tr. 45 - 47.

Nguyễn Thị Thanh Hào, Nguyễn Thị Hồng Ánh, Nguyễn Thị Hiền, Bùi Phú Mỹ. (2021). Nghiên cứu các yếu tố ảnh hưởng đến quyết định lựa chọn homestay của khách du lịch sinh viên. *Tập san Sinh viên nghiên cứu khoa học - trường Đại học Công nghiệp Hà Nội*, số 11, 2021, tr. 331 - 333.

Phạm Xuân Hậu, Huỳnh Diệp Trâm Anh. (2021). Các yếu tố ảnh hưởng đến sự phát triển du lịch homestay của điểm đến huyện Thạnh Phú tỉnh Bến Tre. *Tạp chí Khoa học trường Đại học Sư Phạm TP. Hồ Chí Minh*, tập 18, số 4, tr. 773 - 783.

Quảng Đại Tuyên. (2019). Phát triển bền vững các sản phẩm du lịch văn hoá Chăm ở tỉnh Ninh Thuận: Tiếp cận các bên liên quan. *Tạp chí Khoa học xã hội miền Trung*, số 06 (62), tr. 64 - 76.

Tuyen Dai Quang, Nguyet Minh Phan Tran, Eroze Sthapit and Brian Garrod. (2024). Exploring Guests' Satisfaction and Dissatisfaction with Homestay Experiences: A Netnographic Study of a Rural Tourism Destination in Vietnam. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, P. 01 - 25. <https://doi.org/10.1080/15256480.2024.2350005>.

Vạn Quang Vỹ. (2024). *Phát triển homestay trải nghiệm văn hóa Chăm ở Ninh Thuận*. Đề án Thạc sĩ du lịch, Đại học Nguyễn Tất Thành, tr. 63 - 68.